

Załącznik
do Uchwały Nr 206/XXXV/21
Rady Powiatu Pajęczańskiego
z dnia 29 kwietnia 2021 r.

**Ocena stanu sanitarnego
Powiatu Pajęczańskiego
za rok 2020**

Zgodnie z art. 12a ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2021r., poz. 195), przedstawiam corocznie opracowywaną informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego Powiatu Pajęczańskiego, pt. „Ocena stanu sanitarnego Powiatu Pajęczańskiego za rok 2020”.

Od 20 marca 2020 r. na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej ogłoszono stan epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2. Większość czynności kontrolnych z zakresu bieżącego nadzoru sanitarnego została zawieszona i praca wszystkich komórek organizacyjnych była skupiona na sprawach bezpośrednio związanych z zapobieganiem rozprzestrzeniania się zakażeń wywołanych wirusem SARS-CoV-2. Od początku zagrożenia wirusem SARS-CoV-2 pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Pajęcznie realizują zadania z olbrzymim poświęceniem, kosztem swojego zdrowia i dobra własnej rodziny. Priorytetem naszych działań na rzecz społeczeństwa Powiatu Pajęczańskiego jest realizacja zadań z zakresu zdrowia publicznego, w celu ochrony przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobieganie powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych, jaką jest choroba szczególnie niebezpieczna i wysoce zakaźna COVID-19.

Ocena została opracowana na podstawie danych z działalności przeciwepidemicznej i kontrolnej wraz z omówieniem najistotniejszych zagadnień.

Wszystkim osobom uczestniczącym w działaniach związanych z zapobieganiem rozprzestrzeniania się zakażeń wywołanych wirusem SARS-CoV-2 składam gorące podziękowania za niezwykle zaangażowanie przy ogromnej pracy w szczególnych okolicznościach epidemii.

Dorota Brzozowska
Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Pajęcznie

Spis treści

Wstęp	4
I. Stan sanitarny zakładów żywności i żywienia	5
II. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych	10
III. Stan sanitarny podmiotów leczniczych	21
IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia i kąpieli	24
V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	28
VI. Stan sanitarny placówek dla dzieci i młodzieży	32
VII. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy	37
VIII. Zapobiegawczy nadzór sanitarny	42
IX. Wnioski	45
X. Podsumowanie	47

WSTĘP

Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej Powiatu Pajęczańskiego w roku 2020 ukierunkowana była na zapobieganie rozprzestrzeniania się zakażeń wywołanych wirusem SARS-CoV-2.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pajęcznie sprawuje nadzór nad **1087** obiektami.

W roku 2020:

- przeprowadzono **4302** kontrole,
- wydano **7532** decyzji administracyjnych,
- wydano **172** postanowienia,
- skierowano **2** wnioski o wszczęcie postępowania egzekucyjnego,
- wydano **210** opinii sanitarnych,
- wydano **394** oceny jakości wody,
- nałożono **18** mandatów karnych,
- pobrano **254** próbki do badań laboratoryjnych,
- wykonano **478** badań (oznaczeń chemicznych 2776, fizycznych 906, mikrobiologicznych 469),
- zlecono **4344** badań w kierunku wirusa SARS-CoV-2.

W 2020 roku wydano około 100 rekomendacji dotyczących obniżenia ryzyka zakażenia się wirusem SARS-CoV-2.

Pracowaliśmy w 2020 roku całą dobę dokładając wszelkich starań, żeby zapewnić bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańcom Powiatu Pajęczańskiego.

I. STAN SANITARNY ZAKŁADÓW ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

Podstawowym celem działania było zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu na terenie Powiatu Pajęczańskiego. W związku z wystąpieniem stanu epidemii, przeprowadzane kontrole dotyczyły nie tylko bezpieczeństwa żywności i żywienia, ale również przestrzegania przepisów przeciwepidemicznych.

W 2020 roku pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej znajdowało się 599 zakładów produkcji i obrotu żywnością, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Najważniejsze grupy zakładów to:

1. Sklepy spożywcze	215
2. Żywnienie zbiorowe otwarte	59
3. Obiekty ruchome i tymczasowe	24
4. Żywnienie zbiorowe zamknięte	41
5. Środki transportu żywności	52
6. Hurtownie spożywcze	12
7. Piekarnie	11
8. Ciastkarnie	4
9. Młyny	1
10. Wytwórnice makaronów	1
11. Wytwórnice lodów	1
12. Przetwórnice owocowo-warzywne	23
13. Automaty do lodów	4
14. Produkcja pierwotna żywności pochodzenia roślinnego	78
15. Rolniczy handel detaliczny	3
16. Inne obiekty obrotu żywnością - 42, w tym między innymi: 16 aptek, 1 punkt apteczny, 1 sklep zielarski, itp.	

Podobnie jak w latach ubiegłych najliczniejszą grupę zakładów stanowiły: sklepy spożywcze 215 (35,9%), zakłady żywienia zbiorowego otwarte 59 (9,8%), zakłady żywienia zbiorowego zamknięte 41(6,8%), obiekty ruchome i tymczasowe 24 (4,0%), środki transportu żywności 52 (8,7%), przetwórnice owocowo-warzywne 23 (3,9%), magazyny hurtowe 12 (2,0%), piekarnie 11 (1,8%), ciastkarnie 4 (0,67%).

W 2020r. oprócz kontroli wynikających z harmonogramu wykonywano także kontrole:

- w każdym przypadku podejrzenia lub uzyskania informacji o uchybieniach sanitarnych zagrażających zdrowiu lub życiu ludzi,
- w związku z realizacją zadań w ramach systemu informowania o produktach niebezpiecznych RASFF,
- na wniosek przedsiębiorców.

W 2020 r. w ramach nadzoru bezpieczeństwa żywności i żywienia skontrolowano 209 obiektów, co stanowiło 34,9% wszystkich zakładów będących pod nadzorem. Przeprowadzono

235 kontroli i rekontroli. Wydano 170 decyzji administracyjnych, 96 decyzji finansowych, 27 nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego nadzorowanych zakładów w wyznaczonym terminie, 27 decyzji w sprawie zatwierdzenia zakładu, 20 w sprawie wykreślenia zakładu z rejestru. Skierowano 2 wnioski do Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o nałożenie kary pieniężnej. ŁPWIS nałożył 2 kary na kwotę 2700 zł.

Nałożono 13 mandatów karnych na sumę 3600 zł. Do badań laboratoryjnych pobrano 97 prób żywności, 2 próby materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością oraz 1 próbę kosmetyku. Zakwestionowano 1 próbę żywności w związku z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydów. Producentem kwestionowanego produktu był przedsiębiorca prowadzący działalność poza terenem Powiatu Pajęczańskiego.

W ramach przestrzegania przepisów epidemicznych dotyczących zwalczania COVID-19 skontrolowano 237 zakłady i przeprowadzono 331 kontroli.

Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pajęcznie wpłynęło 16 skarg od konsumentów. Interwencje zasadne stanowiły 37,5%. Wszystkie interwencje zostały rozpatrzone. Zgłaszane interwencje najczęściej dotyczyły:

- niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego obiektu,
- brak skutecznych metod nadzoru wdrożonego systemu HACCP,
- obecności ciał obcych w środkach spożywczych,
- sprzedaży artykułów po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości,
- braku zachowania higieny przy sprzedaży środków spożywczych nieopakowanych.

Konsumenci składali interwencje na następujące grupy obiektów: sklepy spożywcze, zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego, przetwórnictwo owocowo-warzywne.

Wzorem roku ubiegłego, w związku z występowaniem przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A, do których dochodzi między innymi poprzez spożycie skażonej żywności (np. niemytych owoców lub warzyw), podobnie jak w latach ubiegłych prowadzone były kontrole producentów pierwotnych – rolników, uprawiających tzw. owoce miękkie oraz warzywa, sprzedających je w ramach rolniczego handlu detalicznego np. na targowiskach. Działania te prowadzone były w porozumieniu z Inspekcją Ochrony Środowiska w ramach zawartego porozumienia. Kontrolowano usytuowanie plantacji, zaopatrzenie w wodę, sposób prowadzenia oprysków i nawożenia, zabezpieczenie plantacji i pomieszczeń z nimi związanych przed dostępem szkodników i zwierząt, dostęp do urządzeń sanitarnych dla pracowników zatrudnionych przy zbiorach, oraz stan zdrowia zatrudnionych pracowników. Zgodnie z harmonogramem skontrolowano 4 gospodarstwa rolne. Nie stwierdzono istotnych, stwarzających zagrożenie nieprawidłowości.

Działania akcyjne realizowane poza harmonogramem dotyczyły głównie następujących zagadnień:

- a) Przestrzegania w zakładach produkcji i obrotu żywnością określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii;
- b) Działania w ramach systemu RASFF;

- c) Nadzoru nad legalnością sprzedaży mięsa wieprzowego i produktów z jego udziałem, w tym dziczyzny oraz prawidłowym postępowaniem zakładów w zakresie odpadów gastronomicznych w związku z zagrożeniem afrykańskim pomorem świń (ASF);
- d) Granicznej kontroli sanitarnej.

W 2020 r. zarejestrowano 22 zgłoszenia w ramach systemu RASFF (europejski system informowania o niebezpiecznej żywności i paszach), przeprowadzono 28 kontroli. Działania PPIS w tym zakresie polegały na sprawdzeniu czy wymienione w powiadomieniach produkty znajdują się w obrocie lub w obiektach produkujących żywność na terenie powiatu oraz nadzorowaniu procesu ich wycofywania z rynku. Powiadomienia alarmowe i informacyjne dotyczyły:

- produktu pn. „Tofu z czarnuszką”, w którym stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu kadmu,
- produktu pn. „BIO cukier kokosowy”, w którym stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu glutenu,
- produktu pn. „Turek Puszysty z Rzodkiewką”, zakwestionowanego ze względu na stwierdzenia niezadeklarowanej obecności alergenów - gorczycy,
- produktu pn. Śliwki suszone bez pestek starannie wyselekcjonowane, zakwestionowanego ze względu na stwierdzenie przekroczenia dopuszczalnej zawartości substancji konserwującej – kwasu sorbowego,
- produktu pn. „Kresto sezam”, w którym stwierdzono obecność Salmonella Amsterdam i Salmonella Livingstone,
- produktu pn. „Kasza jagłana K-Classic”, ze względu na stwierdzenie przekroczenia najwyższej dopuszczalnej pozostałości pestycydu – glifosatu,
- bazylii suszonej zakwestionowanej z uwagi na obecność bakterii Salmonella z grupy C,
- selera korzeniowego, w którym stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego pestycydu - linuronu,
- suplementu diety pn. Detonic kwestionowanego ze względu na niedozwolone oświadczenia zdrowotne w reklamie,
- produktu pn. „Kasza jagłana Plony natury”, ze względu na stwierdzenie przekroczenia najwyższej dopuszczalnej pozostałości pestycydu – glifosatu,
- produktu pn. „Papryka słodka mielona”, w którym stwierdzono obecność bakterii Salmonella z grupy BO,
- talerzy Granit pochodzących z Chin ze względu na stwierdzenie migracji ołowiu,
- produktu pn. „Mieszanka keksowa” Bakalland, w którym stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu ochratoksyny A,
- jajek ze względu na obecność Salmonella Enteritidis w próbkach wymazów podeszwowych,
- produktu pn. „Rodzynki Sułtańskie” Bakalland, w którym stwierdzono niezadeklarowany w składzie dwutlenek siarki,
- bułek pszennych z sezamem, w których stwierdzono niewłaściwą jakość organoleptyczną (obcy, chemiczny zapach),

- produktu pn. „Buraczki wiórki” wyprodukowanych dla sieci handlowej Lewiatan, w których stwierdzono obecność szkła, pleśni oraz martwych zasuszonych szkodników,
- mięsa drobiowego, w którym stwierdzono obecność Salmonella Enteritidis w zakładzie będącym pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej w Wieluniu,
- ekologicznego ziarna sezamu, w którym stwierdzono tlenek etylenu,
- produktu pn. „Wino Mogen David Concord” zakwestionowanego ze względu na zmienione cechy organoleptyczne,
- produktu Nestle Sinlac Bezglutenowy produkt zbożowy dla dzieci po 4 miesiącu życia ze względu na stwierdzenie kadmu,
- selera korzeniowego, w którym stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego pestycydu - chlorypryfosu i linuronu.

W związku pismem Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w sprawie występowania w Polsce afrykańskiego pomoru świń (ASF), na terenie powiatu prowadzone były kontrole:

- w zakładach żywienia zbiorowego, w celu weryfikacji źródeł pozyskania mięsa wieprzowego, dziczyzny (mięsa z dzika) i produktów z nich otrzymanych, sposobu zagospodarowania odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem umów przedsiębiorców z firmami odbierającymi odpady oraz legalności i częstotliwości odbierania odpadów,
- w zakładach handlu detalicznego realizowanych w ramach bieżącego nadzoru.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanych obszarach. Działania w tym zakresie będą kontynuowane w 2021 roku.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 3 kontrole graniczne, oceniono 11 partii eksportowanej żywności i wydano 3 świadectwa żywności wywożonej za granicę.

Żywnienie w placówkach oświatowo-wychowawczych

Formy dożywiania w żłobkach, przedszkolach i szkołach:

- posiłki wydawane są w 15 stołówkach szkolnych, 19 przedszkolnych i 2 żłobkach, w tym z posiłków dostarczanych przez firmy cateringowe lub dowożone z innych placówek oświatowych korzystały 4 szkoły i 10 przedszkoli.

Ocena sposobu żywienia w 2020 r. została przeprowadzona w 2 zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego. Dokonano teoretycznej oceny sposobu żywienia na podstawie jadłospisów analizowanych pod kątem wartości energetycznej i odżywczej posiłków.

Teoretyczna ocena zestawień posiłków dokonana na podstawie dekadowej dokumentacji żywieniowej obejmowała:

- analizę struktury żywienia dotyczącą udziału poszczególnych składników pokarmowych w przeliczeniu na energię,
- pokrycie zapotrzebowania na energię i podstawowe składniki odżywcze w odniesieniu do norm żywienia.

Z ocenianych jadłospisów wynika, że dzieci i młodzież w jednostkach systemu oświaty są żywione zgodnie z obowiązującymi normami żywieniowymi.

W ramach „Programów Rządowych na rzecz polskiej wsi” dla członkiń Kół Gospodyń Wiejskich promujących dziedzictwo kulinarne na imprezach okolicznościowych zorganizowano szkolenie, na którym omówiono zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa żywności i dobrej praktyki higienicznej. W spotkaniu udział wzięło 30 osób.

Podsumowanie

1. W roku sprawozdawczym podejmowano szereg działań mających na celu zapobieganie rozprzestrzenianiu się wirusa SARS-CoV-2 oraz poprawę stanu sanitarnego nadzorowanych obiektów. W przypadku stwierdzenia niezgodności podczas kontroli sanitarnych wydawano decyzje na uchybienia sanitarne oraz stosowano karania mandatowe. W czasie kontroli podejmowano dodatkowe działania, mające na celu zapobieganie skutkom zagrożeń związanych z niewłaściwą jakością produktów spożywczych m.in. przeprowadzano z przedsiębiorcami rozmowy mające na celu zwiększenie ich świadomości w zakresie obowiązujących wymagań.
2. W 2020r. stan sanitarno-higieniczny zakładów produkcji i obrotu żywnością oraz zakładów żywienia zbiorowego nie budził poważniejszych zastrzeżeń.
3. Systematycznie poprawia się jakość środków spożywczych o czym świadczy mała ilość próbek kwestionowanych. Jest to wynikiem poprawy stanu sanitarno-technicznego placówek, przestrzegania ogólnych zasad higieny w produkcji, obrocie, transporcie, wdrożenia i funkcjonowania w coraz większej ilości zakładów systemów kontroli wewnętrznej (GHP, GMP, HACCP), ale także kontroli zewnętrznej, sprawowanej przez PIS w ramach urzędowej kontroli żywności.
4. Najwięcej problemów występuje w zakładach obrotu żywnością oraz przetwórnictwach owocowo-warzywnych, które z uwagi na dużą rotację zatrudnianych osób, nie posiadających odpowiednich kwalifikacji i wiedzy często mają problemy z przestrzeganiem wymagań higienicznych i sanitarnych.
5. W stosunku do lat ubiegłych struktura zakładów branży spożywczej na terenie powiatu pajęczańskiego nie uległa istotnym zmianom. Występują niewielkie wahania ilości obiektów w poszczególnych grupach wynikające z tego, że część z nich ulega likwidacji, ale w ich miejsce powstają nowe. Największa rotacja występuje w sklepach spożywczych i punktach gastronomicznych.

II. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHOROÓB ZAKAŹNYCH

Ocena sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w Powiecie Pajęczańskim została sporządzona w oparciu o dane o przypadkach zachorowań i zakażeń. W ramach identyfikowania różnorodnych zagrożeń zdrowotnych dla społeczności lokalnej Państwowa Inspekcja Sanitarna włączona jest do funkcjonujących centralnych systemów monitorowania systemu epidemiologicznego w skali krajowej, które są realizowane poprzez prowadzenie:

- systemu rejestracji wywiadów epidemiologicznych SRWE,
- rejestru ognisk epidemicznych ROE,
- elektronicznego systemu nadzoru nad szczepionkami ESND (e-szczepionka),
- systemu ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej SEPIS.

W roku 2020 przeprowadzono 3232 wywiady epidemiologiczne, dotyczące jednostek chorobowych podlegających zgłaszaniu, jak również chorób nie zakwalifikowanych do rejestracji. Dane za rok 2020 zostały porównane z danymi za rok poprzedni. Do oceny sytuacji epidemiologicznej poszczególnych chorób zakaźnych, które wystąpiły wśród mieszkańców Powiatu Pajęczańskiego wykorzystano mierniki – współczynnik zapadalności (liczba nowych zachorowań przypadająca na 10 tys. mieszkańców) i umieralności (liczba zgonów z powodu określonej choroby przypadająca na 10 tys. mieszkańców).

Liczba mieszkańców Powiatu Pajęczańskiego wg danych GUS (stan na 30.06.2020r.) w porównaniu do roku 2019 zmniejszyła się o 286 osób.

W Powiecie Pajęczańskim ogółem w roku 2020 zarejestrowano 2272 przypadki zachorowań:

- 2117 zachorowań na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia,
- 151 zachorowań i podejrzeń zachorowań na gripę,
- 4 zachorowania na gruźlicę.

Choroby szerzące się drogą pokarmową

Salmonelozы - zatrucia pokarmowe

W 2020 roku współczynnik zapadalności na zatrucia pokarmowe wyniósł 0,78, w porównaniu do roku 2019 zapadalność zmalała. Zachorowania wywołane były przez pałeczki Salmonella. Większość chorych wymagała hospitalizacji (75%). Podobnie jak w latach poprzednich dominującym typem serologicznym była Salmonella enteritidis. Wydano decyzję nakazującą zaniechanie wykonywania prac, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby. Nie rejestrowano ognisk zbiorowych zatruc pokarmowych. Wszystkie przypadki miały charakter indywidualny i nie były powiązane ze sobą epidemiologicznie.

Bakteryjne zakażenia jelitowe

Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

W 2020 r. zapadalność na biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowego o prawdopodobnym zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2 wynosiła 1,76. W 2020 r. zarejestrowano o 34% więcej

zachorowań niż w roku 2019 zakażeń z objawami żołądkowo-jelitowymi wywołanych przez czynniki bakteryjne oraz inne określone i nieokreślone bakterie (tabela 1).

Wirusowe zakażenia jelitowe

W 2020 r. zapadalność na wirusowe zakażenia jelitowe obniżyła się o 82% w porównaniu z rokiem poprzednim i wynosiła 1,96.

Zachorowania, które wystąpiły u dzieci do lat 2 w 2020 r. stanowiły 77,7% ogółu zachorowań. Zalecane szczepienia ochronne przeciwko zakażeniom rotawirusowym wykonano u 72 dzieci.

Wirusowe zapalenia wątroby

W 2020 r. zapadalność na wirusowe zapalenia wątroby typu A wynosiła 0,19. Wirusowe zapalenie wątroby typu A, to ostra choroba zakaźna do zakażenia której dochodzi głównie przez kontakt bezpośredni z zakażonym człowiekiem (np. przeniesienie wirusa znajdującego się na nieumytych po wyjściu z toalety rękach), spożycie skażonego pożywienia (np. nieumytych owoców) i skażonej wody, kontakt seksualny z osobą zakażoną lub chorą.

Metody zapobiegania to przestrzeganie zasad higieny osobistej, mycie rąk po wyjściu z toalety, mycie rąk przed przygotowaniem posiłków i przed jedzeniem, szczepienie osób zatrudnionych przy dystrybucji i produkcji żywności, usuwanie odpadów komunalnych i płynnych nieczystości oraz przy konserwacji urządzeń służących temu celowi, szczepienie dzieci w wieku przedszkolnym, szkolnym i młodzieży, które nie chorowały na WZW typu A, szczepienie osób wyjeżdżających do krajów o wysokiej i pośredniej endemiczności zachorowań na WZW A. W roku sprawozdawczym szczepieniom ochronnym p/WZW typu A poddało się 12 osób, w roku poprzednim również 12 osób.

W roku 2020 nie zarejestrowano zachorowań na ostre wirusowe zapalenie wątroby typu B, w roku 2019 zanotowano 1 zachorowanie.

W 2020 r. nie zarejestrowano przypadków przewlekłego wirusowego zapalenia wątroby typu B. W roku poprzednim zarejestrowano 1 zachorowanie.

W 2020 r. nie zarejestrowano przypadków wirusowego zapalenia wątroby typ C, w 2019r. zarejestrowano 2 zachorowania.

Choroby wieku dziecięcego

W 2020 r. nie rejestrowano zachorowań na krztusiec, w 2019 r. zarejestrowano 1 zachorowanie.

W roku 2020 w porównaniu do roku 2019 odnotowano spadek zapadalności na ospę wietrzną o 73%. Zapadalność wyniosła 21,2. Najwięcej zachorowań – 49%, zarejestrowano w przedziale wiekowym 0-4 lat.

Na ospę wietrzną nie są prowadzone obowiązkowe szczepienia (z wyjątkiem grup ryzyka oraz dzieci przebywających w żłobkach lub klubach dziecięcych). W roku sprawozdawczym zaszczepiono 23 osoby.

W 2020 r. rejestrowano 1 zachorowanie na świnkę, nie rejestrowano zachorowania na różyczkę i krztusiec.

W 2020 r. podobnie jak w 2019 r. nie rejestrowano przypadków zachorowań na odrę.

Inne choroby zakaźne

Zakażenia HIV i zachorowania na AIDS

W roku 2020 nie zarejestrowano nowo wykrytych zakażeń HIV, w 2019 r. zgłoszono 1 przypadek.

Grypa i zachorowania grypopodobne

W 2020 r. zapadalność na grypę i zachorowania grypopodobne wynosiła 29,6, w tym 42% zachorowań wystąpiło u dzieci do lat 14. Kontynuowano nadzór epidemiologiczno-wirusologiczny nad grypą oparty na wybiórczym nadzorze epidemiologicznym tzw. systemie SENTINEL. W nadzorze SENTINEL w 2020 r. uczestniczyli lekarze z Gminnego Ośrodka Zdrowia w Rzęśni.

Gruźlica

W 2020 r. zapadalność na gruźlicę zmniejszyła się o 76,5% i wyniosła 0,78 (przypadki gruźlicy potwierdzone mikroskopowym badaniem z posiewem bakteriologicznym).

W 2020 r. w Powiecie Pajęczańskim nie rejestrowano zgonów osób chorujących na gruźlicę (w roku poprzednim współczynnik umieralności wyniósł 0,4).

W roku sprawozdawczym nie wystąpiło ognisko gruźlicy w skupisku.

Pokąsania przez zwierzęta

Na 42 osoby, które zostały pokąsane przez zwierzęta, 7 osób zakwalifikowano do szczepień.

W 2020 r. zarejestrowano o 45 przypadków mniej pokąsań przez zwierzęta niż w 2019 r. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pajęcznie ściśle współpracuje z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie chorób odzwierzęcych.

Najczęstszymi sprawcami pokąsań były zwierzęta domowe, głównie psy sporadycznie koty.

Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)

W roku sprawozdawczym dominującą jednostką chorobową był Covid-19. COVID-19 to choroba zakaźna wywoływana przez nowo odkrytego wirusa SARS-CoV-2. Podstawową drogą szerzenia się wirusa SARS-CoV-2 jest droga kropelkowa. Aerosol rozpylany przez chorych w czasie kaszlu, wdychany przez osoby zdrowe jest najczęstszą drogą zakażenia. Wirus może być mimowolnie przeniesiony w okolice ust czy nosa z nieumytych rąk.

Pracownicy Powiatowej Stacji już od stycznia rozpoczęli przygotowania na wypadek zawleczenia zakażenia wirusem SARS-CoV-2. W dniu 27 lutego 2020r. rozporządzeniem Ministra Zdrowia ogłoszono, że zakażenie wirusem SARS-CoV-2 zostaje objęte przepisami o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Stan zagrożenia epidemicznego został ogłoszony w dniu 13 marca, a 20 marca Minister Zdrowia ogłosił stan epidemii na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Kolejne rozporządzenia regulowały kwestie izolacji osób zakażonych, kwarantannę osób podejrzanych o zakażenie oraz nadzór epidemiologiczny. W dniu 10 marca odwołane zostały imprezy masowe. W dniu 12 marca

zamknięte zostały szkoły, obiekty kulturalne i rozrywkowe. Od 20 marca wprowadzono zakaz funkcjonowania restauracji, dyskotek, targów itp. Pełen lockdown został wprowadzony 25 marca, z zakazem gromadzenia się nie więcej niż 2 osób, zakazem zgromadzeń religijnych, zakazem przemieszczania się i rekomendacją pracy zdalnej. W dniu 1 kwietnia zaostrzono zasady – wprowadzono dodatkowo ograniczenia w handlu, korzystania z terenów rekreacyjnych na zewnątrz, zamknięto salony kosmetyczne i fryzjerskie, zawieszono rehabilitację. Od dnia 20 kwietnia rozpoczęto tzw. odmrożenie oraz wprowadzono nakaz zakrywania nosa i ust w miejscach publicznych, nakaz zachowania dystansu, dezynfekcji rąk. Poszczególne branże wznowiły działalność- od 18 maja zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, gastronomia, obiekty sportowe, od 25 maja rozpoczęto zajęcia dla klas 1-3 szkoły podstawowej, od 30 maja dozwolono zgromadzenia dla 150 osób, od 6 czerwca wznowiono wydarzenia kulturowe, wesela i inne uroczystości. Od 1 września 2020r. powiaty podzielono na trzy strefy: zieloną, żółtą i czerwoną na podstawie wskaźników epidemiologicznych. W strefach żółtych i czerwonych obowiązywały dodatkowe restrykcje. Powiat Pajęczański po wprowadzeniu podziału na strefy od razu został zaliczony do strefy żółtej, następnie do strefy czerwonej, w której znalazł się ponownie w październiku.

W Powiecie Pajęczańskim pierwszy przypadek zachorowania na Covid-19 zdiagnozowano w 11.04.2020r. Pierwsze decyzje o objęciu obowiązkową kwarantanną wydano w 14.03.2020r. Od pierwszych dni epidemii pracownicy Powiatowej Stacji zlecali badania w kierunku zakażenia wirusem SARS-CoV-2 wszystkim osobom podejrzanym o zakażenie – na podstawie zgłoszeń od lekarzy, oraz wszystkim osobom objętym obowiązkową kwarantanną. W roku 2020 zlecono 4322 badania w kierunku zakażenia wirusem SARS-CoV-2. Zapadalność na Covid-19 od kwietnia do grudnia była zróżnicowana- od zapadalności 0,58 w kwietniu do 152,74 w listopadzie. Najwyższy wskaźnik umieralności odnotowano w listopadzie – 3,92. Najwyższy wskaźnik śmiertelności (odsetek zgonów z powodu choroby wśród chorych na tę chorobę) wystąpił w grudniu (989,0). Zachorowania występowały w ogniskach, których zarejestrowano ogółem 27.

Prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych oraz zakażeń

W 2020r. przeprowadzono 3232 dochodzeń epidemiologicznych/wywiadów, w związku ze zgłoszeniem zachorowania lub podejrzenia zachorowania na chorobę zakaźną zgodnie z ustawą o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Dochodzenia prowadzone były w jednostkach chorobowych, w których wymagane jest ustalenie źródła zakażenia, wykrycie czynnika etiologicznego powodującego zachorowanie, objęcie nadzorem osób chorych oraz osób kontaktujących się z chorym lub podejrzanym o zakażenie, ustalenie stanu zdrowia zwierzęcia podejrzanego o zakażenie wścieklizną w celu podjęcia ostatecznej decyzji dotyczącej szczepienia osoby pogryzionej przez zwierzę, przeprowadzenie kwalifikacji zachorowań zgodnie z definicjami przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego.

Szczepienia ochronne - analiza wykonawstwa szczepień ochronnych

Szczepienia ochronne w Powiecie Pajęczańskim prowadzone są w 11 podmiotach leczniczych.

Podczas przeprowadzonych kontroli w punktach szczepień zwrócono szczególną uwagę na:

- wdrażanie obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych,
- stan zaszczepienia dzieci i młodzieży,
- postępowanie z preparatami szczepionkowymi zgodnie z opracowaną procedurą,
- daty ważności, sposób magazynowania i transportowania preparatów szczepionkowych,
- prawidłowe opracowanie dokumentacji związanej z niepożądanymi odczynami poszczepiennymi,
- funkcjonowanie monitoringu w urządzeniach chłodniczych służących do przechowywania preparatów szczepionkowych w punktach szczepień.

W placówkach POZ szczepionki przechowywane są w lodówkach w temperaturze +2 do +8°C. Prowadzone są rejestry codziennego pomiaru wskazań termometrów w urządzeniach chłodniczych. Placówki posiadają również całodobowy monitoring z funkcją odczytu temperatury i powiadamiania alarmowego (w przypadku odchyień od normy) na telefon komórkowy.

W roku sprawozdawczym zarejestrowano 1 podejrzenie łagodnego niepożądanego odczynu poszczepiennego, w 2019r. było 10.

Niepokojącym trendem dla całej populacji może okazać się systematycznie zyskująca na popularności tendencja unikania szczepień, działanie ruchów antyszczepionkowych lub inna przyczyna niepoddawania dzieci szczepieniom ochronnym przez rodziców/ opiekunów. Liczbę rodziców/opiekunów prawnych uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych oraz liczbę dzieci, u których nie zrealizowano obowiązkowych szczepień zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych, stan na dzień 31.12.2020r., przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Liczba rodziców/opiekunów prawnych uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych oraz liczba dzieci, u których nie zrealizowano obowiązkowych szczepień zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych, stan na dzień 31.12.2020 r.

Rok	Liczba rodziców/opiekunów prawnych dzieci uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych	Liczba dzieci nie szczepionych obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi
2019	20	9
2020	13	7

Działania podjęte przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pajęcznie w latach 2019-2020 dot. rodziców/ opiekunów prawnych uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Działania podjęte przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pajęcznie latach 2019-2020 dotyczące rodziców/ opiekunów prawnych uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych.

Rok	Liczba wezwań/upomnień zawierających wezwanie do obowiązku szczepień z zapewnieniem skierowania sprawy na drodze egzekucji administracyjnej	Liczba tytułów wykonawczych przekazanych do Wojewody
2019	36	6
2020	0	2

W porównaniu z rokiem ubiegłym zmalała liczba rodziców/opiekunów prawnych uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych swoich dzieci. Powodem takiego stanu była epidemia Covid-19, w związku z czym szczepienia ochronne były czasowo zawieszane. Działania wobec osób uchylających się nie były podejmowane. Według informacji uzyskiwanych z placówek medycznych przyczyna uchylania się rodziców/opiekunów prawnych od obowiązku szczepień ochronnych, najczęściej była nieznana.

Na pogłębienie się zjawiska negatywnej postawy rodziców do uodparniania swoich dzieci, wpływ mają też prawdopodobnie ruchy antyszczepionkowe, które wg WHO stanowią największe zagrożenie dla zdrowia publicznego.

Ze względu na dużą liczbę osób uchylających się od realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych, konieczne jest kontynuowanie akcji edukacyjnych i szukanie nowych sposobów dotarcia do opiekunów z informacjami wskazującymi na zasadność realizacji szczepień ochronnych. Ważnym źródłem informacji o szczepieniach ochronnych jest strona Państwowego Zakładu Higieny <http://szczepienia.pzh.gov.pl>. Duża liczba użytkowników świadczy o potrzebie prowadzenia portali, dzięki którym opiekunowie mogą uzyskać rzetelną informację na temat szczepień ochronnych.

Portal Szczepienia.info jako jedyny w Polsce jest członkiem sieci Vaccine Safety Network (VSN), podlegającej Światowej Organizacji Zdrowia, która obejmuje wiarygodne strony internetowe poświęcone tematyce szczepień w różnych językach. Portal posiada akredytację WHO i jest wymieniany na liście stron internetowych WHO polecanych jako informujące o szczepieniach w sposób rzetelny i wiarygodny.

Na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi*, ogłasza się Program Szczepień Ochronnych na dany rok, który stanowi załącznik do komunikatu Głównego Inspektora Sanitarnego.

W 2020 r. zmniejszyła się liczba dzieci, młodzieży i osób dorosłych zaszczepionych preparatami szczepionkowymi zalecanymi przeciw rotawirusom, kleszczowemu zapaleniu mózgu, wirusowi brodawczaka ludzkiego, WZW typu A, WZW typu B, ospie wietrznej oraz grypie. W roku sprawozdawczym zanotowano większą liczbę osób szczepionych przeciw *Neisseria meningitidis*.

Analizę wykonawstwa szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży według wieku w Powiecie Pajęczańskim zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych w latach 2019/2020 przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Analiza wykonawstwa szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży według wieku zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych latach 2019/2020

Rodzaj szczepienia	Rok 2019		Rok 2020	
	rok urodzenia	wykonawstwo	rok urodzenia	wykonawstwo
GRUŻLIA szczepionka BCG noworodki	2019	97,36	2020	97,78
	2018	97,47	2019	96,71
WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY typu B szczepienie pierwotne i uzupełniające	2019	81,05	2020	77,04
	2018	91,49	2019	97,65
BŁONICA, TĘŻEC, KRZTUSIEC szczepienie pierwotne	2019	37,87	2020	34,32
POLIOMYELITIS szczepienie pierwotne	2019	36,97	2020	32,10
HAEMOPHILUS INFLUENZAE typu b szczepienie pierwotne	2019	38,13	2020	36,30
ODRA, ŚWINKA, RÓŻYCZKA szczepienie podstawowe	2018	70,80	2019	66,12
	2017	92,72	2018	88,97
BŁONICA, TĘŻEC, KRZTUSIEC szczepienie pierwotne i uzupełniające	2018	92,65	2019	91,53
	2017	97,00	2018	96,55
POLIOMYELITIS szczepienie pierwotne i uzupełniające	2018	92,65	2019	91,06
	2017	97,00	2018	96,55
HAEMOPHILUS INFLUENZAE typu b szczepienie pierwotne i uzupełniające	2018	91,96	2019	94,35
	2017	96,58	2018	96,55
STREPTOCOCCS PNEUMONIAE szczepienie pierwotne i uzupełniające	2019	48,92	2020	55,31
	2018	97,24	2019	94,11
BŁONICA, TĘŻEC, KRZTUSIEC 6-ty rok życia szczepienie przypominające	2014	99,07	2015	98,91
	2013	99,32	2014	99,95
POLIOMYELITIS 6-ty r.ż. szczepienie przypominające	2014	99,07	2015	98,91
	2013	99,32	2014	99,32
ODRA, ŚWINKA, RÓŻYCZKA 10-ty rok życia szczepienie I przypominające	2010	99,61	2011	97,12
	2009	100,00	2010	99,61
BŁONICA, TĘŻEC, KRZTUSIEC 14-ty rok życia szczepienie II przypominające	2006	99,62	2007	97,36
BŁONICA, TĘŻEC 19-ty r.ż. szczepienie III przypominające	2001	99,39	2002	98,94
	2000	100,00	2001	99,59

Z przedstawionej powyżej tabeli wynika:

1. Wyszczepialność noworodków p/gruźlicy nieznacznie zwiększyła się z 97,36 na 97,78%.
2. Niezaszczepionych pozostało 9 dzieci (rodzice dwójki dzieci nie wyrażają zgody na szczepienie, siedmioro dzieci - okresowe odroczenia lekarskie). Natomiast z rocznika 2019 nadal nie zaszczepiono 14 dzieci (rodzice dzieci uchylają się od szczepień lub odroczenie przez lekarza).
3. Uodpornienie małych dzieci p/ WZW B utrzymuje się na podobnym poziomie.
5. Zaszczepienie małych dzieci w pierwszym i drugim roku życia p/błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis nieznacznie zmniejszyło się.
6. Szczepienie p/odrze, śwince, różyczce nieznacznie się zmniejszyło (osoby niezaszczepione to osoby uchylające się od obowiązku szczepień ochronnych, czasowe odroczenia).
7. Liczba zaszczepionych w 6-tym roku życia p/błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis kształtuje się na podobnym poziomie.
8. Ilość zaszczepionych w 14-tym roku życia p/błonicy, tężcowi, krztuścowi nieznacznie zmniejszyła się.
9. Ilość zaszczepionych w 19-tym roku życia p/błonicy, tężcowi utrzymuje się na podobnym poziomie w porównaniu do roku ubiegłego.

Przedstawiona analiza potwierdza, iż szczepienia ochronne na terenie Powiatu Pajęczańskiego zapewniają wysoki odsetek osób zaszczepionych i zabezpieczają przed szerzeniem się chorób zakaźnych. Dla większości chorób, przeciwko którym realizowane są obowiązkowe szczepienia przyjmuje się, że odporność populacyjną osiąga się przy zaszczepieniu co najmniej ok. 95% populacji, co w przypadku wielu chorób udało się osiągnąć.

III. STAN SANITARNY PODMIOTÓW LECZNICZYCH

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pajęcznie w 2020 r. podobnie jak w latach poprzednich realizowała zadania z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami higieniczno - sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

Sprawowanie nadzoru sanitarnego nad podmiotami leczniczymi stacjonarnymi i ambulatoryjnymi obejmowało kontrolę funkcjonalności, stanu technicznego obiektów, zaopatrzenia w wodę, utrzymania czystości powierzchni pomieszczeń, postępowania z bielizną i odpadami medycznymi. Istotna z uwagi na bezpieczeństwo pacjentów i personelu jest ocena i egzekwowanie prawidłowości prowadzenia procesów dezynfekcji i sterylizacji w nadzorowanych obiektach.

Nadzorem objęto również sposób prowadzenia kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń chorób zakaźnych.

Działalność kontrolno-represyjna

Pod stałym nadzorem znajduje się ogółem 68 obiektów w tym:

- Działalność wykonywana przez podmioty lecznicze ogółem 26 tj.:
 - Zakłady Pielęgnacyjno-Opiekuńcze: 1
 - Przychodnie, Ośrodki Zdrowia, Poradnie: 21
 - Medyczne laboratoria diagnostyczne: 2
 - Zakłady rehabilitacji: 1
 - Punkty pobrań materiału do badań: 1,
- Działalność lecznicza wykonywana przez praktykę zawodową ogółem 42 tj.:
 - Indywidualne praktyki lekarskie, Specjalistyczne praktyki lekarskie.

Ogółem w podmiotach leczniczych przeprowadzono 6 kontroli.

Decyzji administracyjnych nie wydawano, nie stosowano karania mandatowego.

Stan techniczny i funkcjonalność pomieszczeń nadzorowanych obiektów

Na podstawie wyników kontroli przeprowadzonych w 2020 r. w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego nad podmiotami leczniczymi, prowadzącymi działalność leczniczą ocenia się, że z roku na rok stan placówek pod względem sanitarno - higienicznym ulega poprawie.

Stan sanitarno techniczny nadzorowanych obiektów ocenia się pozytywnie. We wszystkich podległych podmiotach stosowane są środki dezynfekcyjne zgodnie z ustawą o wyrobach medycznych i produktach biobójczych. Nie stwierdzono braków w zaopatrzeniu w te preparaty. Osoby przeprowadzające dezynfekcję ściśle przestrzegają ustalonych procedur opracowanych przez placówki. Środki dezynfekcyjne są dobierane właściwie (spektrum, czas, zastosowanie).

Kontroli interwencyjnych nie przeprowadzano.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie sterylizacji dokonano oceny procedur sterylizacyjnych z uwzględnieniem przyjętych rozwiązań zaopatrzenia w materiały sterylne. Na terenie powiatu ogółem zarejestrowanych jest 19 urządzeń sterylizacyjnych. W placówkach prowadzona jest kontrola wewnętrzna procesów sterylizacji. Autoklawy testowane testami bakteriologicznymi spora A, prób kwestionowanych nie było.

Ocena działalności zespołów do spraw zakażeń szpitalnych

Zakażenia wewnątrzszpitalne to jedno z najpoważniejszych zagrożeń dla hospitalizowanych pacjentów. Zakażeń tych nie można całkowicie wyeliminować, a jedynie doprowadzić do minimalizacji ich występowania.

We wszystkich podmiotach leczniczych, w których udzielane są całodobowe świadczenia zdrowotne powołane zostały Zespoły ds. Zakażeń Zakładowych.

W Szpitalu Powiatowym w Pajęcznie w 2020 r. zarejestrowano cztery ogniska epidemiczne: jedno ognisko *Clostridium difficile* oraz trzy ogniska Covid-19.

Bieżąca działalność zespołów ds. zakażeń koncentruje się na analizowaniu i aktualizowaniu procedur epidemiologicznych, adekwatnie do dostrzeganych zagrożeń, zmieniających się wymagań w nowelizowanych przepisach prawnych, standardów postępowania i potrzeb medycznych.

Cały personel szpitala musi posiadać wiedzę w zakresie profilaktyki zakażeń szpitalnych. Wiedzę tę trzeba poprzeć właściwą, codzienną praktyką, z konsekwentnym przestrzeganiem i egzekwowaniem obowiązujących procedur i standardów. Dlatego działania p/epidemiczne prowadzone w szpitalu obejmują m.in. takie elementy jak: higiena rąk, sprzętu, odzieży roboczej personelu, bielizny szpitalnej, sprzątnia i dezynfekcji pomieszczeń oraz urządzeń szpitala, odpowiednią izolację osób zakażonych lub skolonizowanych, a także edukację pacjentów przebywających w szpitalu oraz ich rodzin na temat zasad postępowania w celu zapobiegania zakażeniom.

Podsumowanie

1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych i zakażeń na terenie Powiatu Pajęczańskiego w 2020 r. została zdominowana przez zachorowania Covid-19.
2. W związku ze stanem epidemii SARS-CoV-2 zlecono 4344 badania genetyczne w kierunku wirusa SARS-CoV-2.
3. Kwarantanną domową z powodu kontaktu z osobą chorą objęto łącznie 8932 osoby.
4. Wydano ogółem 7216 decyzji dotyczących izolacji lub kwarantanny.
5. Nie obserwowano epidemicznego występowania innych chorób zakaźnych, nie rejestrowano przypadków chorób wymagających uruchamiania systemu wczesnego ostrzegania takich jak: cholera, dżuma, ospa prawdziwa.
6. W 2020 r. liczba zachorowań na biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2 w porównaniu do roku 2019 zmniejszyła się.
7. W porównaniu do 2019 r., w roku 2020 zmniejszyła się zapadalność na grypę sezonową.

8. Zaobserwowano spadek zachorowań na choroby wieku dziecięcego tj. różyczkę, płonice, świnkę i ospę wietrzną. Na mniejszą liczbę zachorowań miało wpływ zamknięcie placówek nauczania i wychowania oraz wprowadzony system nauki zdalnej w związku z wystąpieniem epidemii COVID-19.
9. Liczba osób pokąsanych przez zwierzęta zmniejszyła się w stosunku do 2019 r., liczba osób, u których podjęto decyzję o szczepieniu p/ wścieklicznie również się zmniejszyła.
10. W 2020 r. zmniejszyła się zapadalność na gruźlicę.
11. Ważną rolę w profilaktyce chorób zakaźnych spełnia rzetelne upowszechnianie wiedzy o chorobach zakaźnych i zakażeniach.
12. Program Szczepień Ochronnych realizowany był zadawalająco. Dla większości chorób, przeciwko którym realizowane są obowiązkowe szczepienia przyjmuje się, że odporność populacyjną osiąga się przy zaszczepieniu co najmniej ok. 95% populacji, co w przypadku wielu chorób udało się osiągnąć.
13. Niepokojącym trendem dla całej populacji może okazać się systematycznie zyskująca na popularności tendencja do unikania szczepień, działanie ruchów antyszczepionkowych. Ze względu na utrzymującą się wysoką liczbę osób uchylających się od realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych, konieczne jest kontynuowanie akcji edukacyjnych i szukanie nowych sposobów dotarcia do opiekunów z informacjami wskazującymi na zasadność realizacji szczepień ochronnych.
14. Analiza stanu sanitarnego podmiotów leczniczych wskazuje, że placówki zorganizowane są prawidłowo i spełniają w podstawowym zakresie obowiązujące wymogi sanitarno-epidemiologiczne.

IV. JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA I KĄPIELI

Nadzorem objęto 23 urządzenia wodociągowe, w tym:

- wodociągi o produkcji ≤ 100 [m³/d] – 7 obiektów;
- wodociągi o produkcji 101 – 1000 [m³/d] – 14 obiektów;
- wodociągi o produkcji 1001 – 10 000 [m³/d] – 2 obiekty;

oraz 18 indywidualnych ujęć, z których woda jest wykorzystywana w ramach działalności gospodarczej, w budynkach użyteczności publicznej, w podmiotach działających na rynku spożywczym.

W ramach prowadzonego nadzoru nad jakością wody do badań zostało pobranych ogółem 597 próbek wody, w tym:

- 566 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z urządzeń i sieci wodociągowej;
- 19 próbek ciepłej wody w celu oceny stopnia skażenia pałeczkami *Legionella* sp: 14 próbek w podmiocie wykonującym działalność leczniczą całodobową, 4 próbki w domu pomocy społecznej, 1 próbkę w pływalni krytej;
- 10 próbek wody basenowej;
- 2 próbki wody z miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpieli.

Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Zgodnie z ustawą z dnia 7 czerwca 2001r. *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków* (Dz. U. z 2020r. poz. 2028) Państwowa Inspekcja Sanitarna sprawuje kontrolę nad jakością wody w wodociągach na terenie całego powiatu. Ludność w poszczególnych gminach zaopatrywana jest w wodę do spożycia z urządzeń własnych gmin, z wodociągów zakładowych i ujęć lokalnych (zakłady produkujące żywność, fermy drobiu, ubojnia zwierząt). Za jakość wody odpowiada producent, czyli wójt, burmistrz, przedsiębiorstwo wodno-kanalizacyjne. Zakres badań obejmował badania mikrobiologiczne, fizykochemiczne i organoleptyczne. Badania jakości wody do spożycia wykonuje laboratorium Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Wieluniu i Łodzi lub inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości badań zatwierdzonym przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Podstawę zapewnienia konsumentom bezpiecznej wody do spożycia stanowią zarówno badania wykonywane przez producentów wody w ramach kontroli wewnętrznej, jak i badania realizowane w ramach nadzoru Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Pajęcznie. Producenci wody prowadzili badania jakości wody w ramach kontroli wewnętrznej na podstawie uzgodnionych z organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Pajęcznie harmonogramów pobierania próbek wody, zgodnie z częstotliwością i zakresem określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. *w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi*. Sprawozdania z powyższych badań były przekazywane PSSE w Pajęcznie. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pajęcznie weryfikował terminowość ich przekazywania, analizował wyniki badań jakości wody, w konsekwencji tego określał przydatność wody do spożycia. W sytuacji gdy woda nie odpowiadała wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. *w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi*, monitorował wywiązywanie się producentów wody

z realizacji działań naprawczych mających na celu przywrócenie jakości wody do wymagań ww. rozporządzenia. Każdorazowo po stwierdzeniu, że jakość wody ulega zmianie i odbiega od wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, formułowane były komunikaty o jakości wody i zaleceniach jej użytkowania. Komunikaty przekazywane były właściwym samorządom odpowiedzialnym za zbiorowe zaopatrzenie w wodę do spożycia, w celu podania ich do wiadomości konsumentów, a także umieszczane były na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Pajęcznie .

Na podstawie wyników badań próbek wody pobranych z w/w urządzeń wodociągowych, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pajęcznie ocenił, iż jakość wody w nadzorowanych wodociągach na koniec 2020 roku spełniała wymagania (w tym warunkowo na 1 ujęciu indywidualnym, z którego woda jest wykorzystywana do zaopatrzenia obozu harcerskiego).

Wodociągi, w których jakość wody w ciągu roku nie spełniała wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi:

- Wodociąg Działoszyn (ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C),
- Wodociąg Prusicko (ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C),
- Wodociąg zakładowy Cementownia WARTA S.A. – Ujęcie Pajęczno-Makowiska (ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C),
- Wodociąg Pajęczno (ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C),
- Wodociąg Nowe Gajęcice (ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C),
- Wodociąg Kiełczygłów (ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C),
- Wodociąg Zamoście (bakterie grupy coli),
- Wodociąg Dąbrówka (bakterie grupy coli, mętność),
- Wodociąg Radoszewice (bakterie grupy coli),
- Wodociąg Siemkowice-Olszynka (bakterie grupy coli, ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C, mangan)
- Wodociąg Kuźnica (bakterie grupy coli, ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C, mangan),
- Wodociąg zakładowy FRUTICO (azotany),
- Wodociąg zakładowy WaldiBen (bakterie grupy coli, Escherichia coli).

Po rozważeniu stopnia zagrożenia dla zdrowia konsumentów, PPIS w Pajęcznie stwierdził:

- brak przydatności wody do spożycia w wodociągu Radoszewice, Siemkowice-Olszynka, Kuźnica i WaldiBen oraz nakazał podjęcie działań naprawczych mających na celu doprowadzenie jakości wody do zgodnej z obowiązującymi przepisami,
- warunkową przydatność wody do spożycia w wodociągach: Działoszyn, Prusicko, Cementownia WARTA S.A. – Ujęcie Pajęczno-Makowiska, Frutico, Pajęczno, Nowe Gajęcice, Kiełczygłów, Zamoście, Dąbrówka (dwukrotnie), Siemkowice-Olszynka (trzykrotnie), Kuźnica oraz nakazał doprowadzenie jakości wody w wyżej wymienionych urządzeniach wodociągowych do wymagań określonych przepisami.

Kontrolne badania wody wykonane po zakończeniu działań naprawczych wykazały, iż jakość wody uległa poprawie w tych wodociągach. Wyjątek stanowi wodociąg indywidualny Kuźnica, w którym stwierdzono ponadnormatywną zawartość manganu. Termin doprowadzenia jakości wody w tym wodociągu do zgodnej z obowiązującymi przepisami wyznaczono na 30.04.2021r.

Okresowe pogorszenie jakości wody w zakresie parametrów fizykochemicznych wystąpiło w 1 wodociągu zbiorowego zaopatrzenia Radoszewice (mangan) oraz w 2 indywidualnych ujęciach wody należących do MIR-KAR HF Sp. z o.o. zs. w Makowiskach (mangan) i P.P.H.U. KORKUS w Pajęcznie (żelazo i mętność). PPIS w Pajęcznie uznał stwierdzone przekroczenie za mało istotne, nie stwarzające zagrożenia dla zdrowia ludzi. Jednocześnie mając na uwadze zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego konsumentom polecił podjęcie w trybie natychmiastowym działań naprawczych, a po ich zakończeniu wykonanie kontrolnego badania wody mającego na celu sprawdzenie czy woda spełnia określone wymagania. Jakość wody uległa poprawie i odpowiada wymaganiom.

Ogólna liczba ludności zaopatrywanej w wodę z nadzorowanych urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę wynosiła – 51 151 osób. Indywidualne ujęcia zaopatrywały w wodę do spożycia 236 osób.

Stosowane technologie uzdatniania wody

Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi ujmowana w 25 nadzorowanych wodociągach i indywidualnych ujęciach wody nie była poddawana procesom uzdatniania.

Stałe uzdatnianie metodą filtracji (odżelazianie i/lub odmanganianie) i napowietrzania stosowane jest na 9 ujęciach wodociągów publicznych: Janki gm. Pajęczno, Zamoście gm. Strzelce Wielkie, Rząśnia, Kiełczygłów, Siemkowice, Siemkowice-Olszynka, Radoszewice gm. Siemkowice, Sulmierzyce, Nowa Brzeźnica oraz na 7 ujęciach indywidualnych (zakładowych). Stała dezynfekcja wody stosowana jest na 8 ujęciach wodociągów publicznych: Pajęczno, Działoszyn, Kolonia Lisowice, Niżankowice, Trębaczew i Zalesiaki (promienie UV i podchloryn sodu) oraz Bobrowniki i Szczyty (podchloryn sodu).

Ocena jakości wody w kąpieliskach i w basenie

Nadzorem sanitarnym w zakresie jakości wody do kąpeli objęto 2 obiekty, w tym:

- Powiatowa Pływalnia w Pajęcznie przy ul. Sienkiewicza,
- miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli wyznaczone na rzece Warta w miejscowości Bobrowniki.

Pływalnia kryta

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pajęcznie w 2020r. znajdowała się Powiatowa Pływalnia w Pajęcznie. Obiekt ten przez większą część roku był nieczynny z powodu trwającego remontu. Działalność w obiekcie została wznowiona w październiku 2020r. Zarządzający Powiatową Pływalnią (Starostwo Powiatowe w Pajęcznie) systematycznie pobierał wodę do badań zgodnie z harmonogramem ustalonym z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Pajęcznie. Łącznie do badania

pobrano 10 prób wody basenowej. Wszystkie pobrane w 2020 roku próby wody odpowiadały wymaganiom.

Miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli

W Powiecie Pajęczańskim w roku 2020 nie funkcjonowało żadne kąpielisko. W okresie 28.07.2020r. – 03.08.2020r. funkcjonowało 1 miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli wyznaczone na rzece Warta w miejscowości Bobrowniki dla uczestników obozu harcerskiego. Próbki wody pobrano do badań przed rozpoczęciem sezonu, a także w trakcie jego funkcjonowania. W ramach kontroli wewnętrznej pobrano 2 próbki wody do badań w kierunku oznaczenia parametrów mikrobiologicznych. W zakresie badanych oznaczeń wszystkie zbadane próbki wody odpowiadały wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpeli. Pod względem zbadanych parametrów woda w rzece Warta w Bobrownikach nadawała się do kąpeli (wydano 2 oceny o przydatności wody do kąpeli).

Ocena jakości ciepłej wody

Pod nadzorem w 2020r. znajdowało się 7 instalacji ciepłej wody użytkowej. W ramach monitoringu jakości wody, w celu wykrywania bakterii *Legionella sp.* zostało pobranych do badania łącznie 19 próbek wody w 3 obiektach: w Szpitalu Powiatowym w Pajęcznie, w Powiatowej Pływalni w Pajęcznie oraz w Domu Pomocy Społecznej w Bobrownikach. Przeprowadzone badania wykazały skażenie systemów wodnych pałeczkami *Legionella sp.* w Szpitalu Powiatowym w Pajęcznie. W związku z tym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pajęcznie wydał decyzję administracyjną, w której nakazał wyłączyć z eksploatacji prysznicę i inne urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny w szpitalu do czasu obniżenia poziomu bakterii *Legionella sp.* w wodzie ciepłej do wartości poniżej 100 jtk/1000ml oraz doprowadzić jakość wody ciepłej w instalacji wody ciepłej użytkowej w szpitalu do wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz.2294), to jest do wartości poniżej 50 jtk bakterii *Legionella sp.* w 1000 ml wody. Po przeprowadzeniu działań naprawczych i wykonaniu badań ciepłej wody użytkowej pobranej z instalacji wody ciepłej w Szpitalu w Pajęcznie, które potwierdziły właściwą jej jakość, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pajęcznie wydał ocenę, w której stwierdził, że woda w instalacji wody ciepłej w zakresie przebadanych parametrów spełnia wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U z 2017r., poz. 2294). Kolejne badanie wody ciepłej użytkowej w Szpitalu w Pajęcznie nie wykazało zanieczyszczenia mikrobiologicznego.

V. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

W 2020 roku w ewidencji znajdowało się 194 obiekty, w tym:

- 1 pływalnia kryta,
- 1 ustęp publiczny stały skanalizowany,
- 1 dom pomocy społecznej,
- 1 placówka zapewniająca całodobową opiekę,
- 2 obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie,
- 2 gospodarstwa agroturystyczne,
- 53 zakłady fryzjerskie,
- 29 zakładów kosmetycznych,
- 1 zakład tatuażu,
- 9 zakładów odnowy biologicznej,
- 7 innych obiektów, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu i odnowy biologicznej,
- 24 cmentarze,
- 16 kaplic przedpogrzebowych,
ogółem 147 obiektów;
- inne obiekty w tym: 1 dom kultury, 1 kino, 8 zakładów pogrzebowych, 10 stacji paliw, 4 fermy drobiu, 2 stadiony sportowe, 1 parking leśny, 17 aptek i punktów aptecznych, 1 sklep zielarsko-drogerijny, 2 targowiska,
ogółem 47.

Przeprowadzono 281 kontroli, w tym:

- 23 zgodnie z harmonogramem nadzoru nad obiektami na 2020r.,
- 120 poza harmonogramem (w tym kontrole: sprawdzające wykonanie nałożonych obowiązków, kontrole przestrzegania obowiązków przedsiębiorców w zakresie zapobiegania Covid-19, sprawdzające czystość i porządek na terenie gmin, w nowo zarejestrowanych obiektach na wniosek podmiotów rozpoczynających działalność, miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpielii, warunków przeprowadzania ekshumacji),
- 4 w ramach interwencji,
- 134 w ramach nadzoru nad jakością wody do spożycia.

Uczestniczono w 14 ekshumacjach.

Wydano:

- 79 decyzji, w tym: 14 decyzji dotyczyło ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich, 3 poprawy stanu technicznego nadzorowanych obiektów, 33 stwierdzających brak przydatności, warunkową przydatność bądź przydatność wody przeznaczonej do spożycia, 1 decyzję wydaną w związku z zanieczyszczeniem mikrobiologicznym ciepłej wody użytkowej, 9 decyzji zmieniających datę wykonania obowiązków nałożonych decyzją, 4 decyzje uchylające, 15 decyzji płatniczych,
- 7 postanowień,

- 32 opinie sanitarne,
- 394 oceny jakości wody.

Nałożono 3 mandaty karne.

Stan higieniczno-sanitarny budził zastrzeżenia w 4 spośród wszystkich skontrolowanych obiektów. Stwierdzone uchybienia miały wpływ na zapewnienie właściwych warunków świadczenia usług dla ludności oraz utrzymanie odpowiedniego stanu sanitarnego obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.

Stwierdzono następujące uchybienia:

- przepełnione boksy i kontenery na śmieci przy cmentarzu parafialnym,
- nieprzestrzeganie obostrzeń sanitarnych związanych z zapobieganiem Covid-19,
- brak środka do dezynfekcji narzędzi fryzjerskich, środek do dezynfekcji po upływie terminu przydatności do użycia,
- brak odzieży ochronnej podczas obsługi klienta.

Z uwagi na stwierdzone w wyniku kontroli uchybienia, została wydana decyzja administracyjna nakazująca usunięcie nieprawidłowości sanitarno-technicznych oraz nałożono grzywny w drodze mandatu karnego. Przeprowadzone kontrole w zakładach, w których zastosowano karanie mandatowe wykazały poprawę warunków sanitarno – technicznych. Wykonanie nakazów ujętych w decyzji administracyjnej zweryfikowano podczas kontroli sprawdzającej – nieprawidłowości usunięto.

Wyniki kontroli prowadzonych w ramach interwencji

Do PPIS w Pajęcznie wpłynęło 11 wniosków o podjęcie interwencji.

Wnioski o podjęcie interwencji dotyczyły:

- awarii systemu odprowadzania ścieków, emisji hałasu. Wystosowano pismo do właściciela budynku mieszkalnego położonego najbliżej sklepu, z którego emitowany był hałas, z prośbą o wyrażenie pisemnej zgody na dokonanie pomiaru hałasu wewnątrz tego budynku. Zgody takiej nie uzyskano;
- wywozu ścieków i odpadów z ubojni na okoliczne tereny - sprawę przekazano do Delegatury WIOŚ w Sieradzu;
- wody złej jakości w budynku mieszkalnym (woda tłusta). Ustalono, że problem wynikał ze złego stanu instalacji wewnętrznej i zamontowanych filtrów podczyszczających w budynku mieszkalnym osoby zgłaszającej skargę;
- odprowadzania z terenu zakładu wód opadowych oraz ścieków na pas drogowy drogi krajowej Nr 42 (interwencja ta wniesiona również do Łódzkiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Łodzi) - sprawę przekazano do załatwienia zgodnie z kompetencjami do Urzędu Miasta i Gminy Działoszyn;
- zanieczyszczenia rzeki Pisi w miejscowości Stara Brzeźnica – sprawę przekazano do Delegatury WIOŚ w Sieradzu;
- emisji spalin i hałasu z zakładu prowadzącego działalność w zakresie produkcji nawozów wapiennych. Przeprowadzono kontrolę w zakładzie. W zakresie uciążliwości

środowiskowej spowodowanej wydobywaniem się spalin oraz nadmiernego hałasu sprawę przekazano do Delegatury WIOŚ w Sieradzu;

- składowania odpadów z oczyszczalni ścieków na polach w miejscowości Pomiary Mrowisko i związanych z tym uciążliwości zapachowych - sprawę przekazano do Delegatury WIOŚ w Sieradzu oraz do Urzędu Gminy w Strzelcach Wielkich;
- prowadzenia usług fryzjerskich przez właścicielkę zakładu fryzjerskiego wbrew obowiązującym przepisom wprowadzonym w związku z ogłoszonym na terytorium Polski stanem epidemii z powodu zakażeń wirusem SARS-CoV-2. Właścicielkę zakładu poinformowano o obowiązujących przepisach rozporządzenia Rady Ministrów *w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii*, ograniczających działalność zakładów fryzjerskich;
- obecności przepełnionych boksów i kontenerów na odpady na cmentarzu parafialnym. Przeprowadzona kontrola na cmentarzu potwierdziła zgłoszone nieprawidłowości. Wydano decyzję administracyjną;
- emisji uciążliwego zapachu z ubojni - sprawę przekazano Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w Wieluniu;
- nieprzestrzegania obowiązku zakrywania ust i nosa oraz zachowania właściwej odległości przez uczestników nabożeństw odbywających się w jednym z kościołów. Wystosowano pismo do proboszcza wzywające go do przestrzegania obowiązujących przepisów prawnych ujętych w rozporządzeniu Rady Ministrów *w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii*.

Podsumowanie

1. W 2020 roku działania pracowników PSSE w Pajęcznie skupione były przede wszystkim na przeciwdziałaniu i zwalczaniu epidemii Covid-19. Pomimo tego woda w nadzorowanych wodociągach znajdowała się pod stałym nadzorem.
2. W wodociągach Radoszewice, Siemkowice-Olszynka, Kuźnica, WaldiBen, Działoszyn, Prusicko, Cementownia WARTA S.A. – Ujęcie Pajęczno-Makowiska, Pajęczno, Nowe Gajęcice, Kiełczygłów, Zamoście, Dąbrówka wystąpiło okresowe lub krótkotrwałe pogorszenie jakości wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych, przez co 57,8% ludności powiatu było pozbawionych wody odpowiedniej jakości. Wskutek podjętych w trybie natychmiastowym działań naprawczych, jakość wody uległa poprawie i spełniała określone normy. Przeprowadzona analiza wyników kontroli oraz przyczyn zanieczyszczenia wody do spożycia wskazuje, że konieczne jest kontynuowanie działań mających na celu polepszenie stanu sanitarno-technicznego infrastruktury wodociągowej, skanalizowanie gmin.
3. Stwierdzono pogorszenie się jakości ciepłej wody użytkowej w Powiatowym Szpitalu w Pajęcznie. W wyniku przeprowadzonych działań naprawczych woda odpowiadała wymaganiom obowiązujących przepisów prawnych.

4. W wyniku prowadzonego nadzoru nad jakością wody z miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpieli oceniono, że woda spełniała określone wymagania. Stan sanitarno-higieniczny tego obiektu również nie budził zastrzeżeń.
5. Stan sanitarno-higieniczny nadzorowanych obiektów użyteczności publicznej oceniono jako dobry, pomimo stwierdzenia w wyniku prowadzonych kontroli uchybień w kilku zakładach.
6. Na terenie powiatu brakuje kąpielisk. Organy inspekcji sanitarnej nie nadzorują wszystkich potencjalnych miejsc, które w świadomości społeczeństwa mogą funkcjonować jako miejsca tradycyjnie wykorzystywane do kąpieli. Niestety ma to zasadniczy wpływ na bezpieczeństwo osób korzystających z takich miejsc.
7. Nie zanotowano poprawy w obszarze dostępności do toalet w miejscach dostępnych publicznie.

VI. STAN SANITARNY PLACÓWEK DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

W roku sprawozdawczym 2020 Pion Higieny Dzieci i Młodzieży nadzorował ogółem 51 placówek, z których 49 to placówki edukacyjne i opiekuńczo – wychowawcze oraz poradnie psychologiczno - pedagogiczne, a 2 to placówki sezonowe. Katalog placówek objętych nadzorem obejmował:

- 21 szkół podstawowych
- 2 żłobki i 3 kluby dziecięce
- 13 przedszkoli, w tym 1 punkt przedszkolny
- 5 zespołów, w skład których wchodzi 6 szkół podstawowych i 5 przedszkoli
- 2 zespoły szkół ponadpodstawowych, w skład których wchodzi 2 licea ogólnokształcące, 2 szkoły branżowe oraz technikum,
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy,
- 2 Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne,
- 2 placówki wypoczynku letniego,

W roku 2020 na terenie Powiatu Pajęczno nie nastąpiły większe zmiany w infrastrukturze nadzorowanych placówek. Do wykazu obiektów doszło 5 nowych placówek: 2 Zespoły Szkół, 2 Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne oraz Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy.

W roku 2020 działania Inspekcji Sanitarnej w znacznym stopniu zostały zdeterminowane przez rozwijającą się od marca pandemię wirusa SARS-CoV-2. Oprócz realizacji zadań wynikających z nadzoru nad warunkami sanitarno – higienicznymi placówek dla dzieci i młodzieży, realizowano również zadania, które związane były z panującą pandemią. Ze skontrolowanych placówek korzystało łącznie 2463 dzieci i młodzieży, w tym 2228 uczniów szkół podstawowych oraz 235 przedszkolaków i dzieci objętych opieką w żłobkach. łącznie przeprowadzono 48 kontroli w czasie których nadzorowano i sprawdzano nie tylko to, w jakim stopniu placówki zapewniają dzieciom i młodzieży właściwe warunki sanitarno – higieniczne, lecz również jak wdrażane są w życie i przestrzegane wytyczne przeciwepidemiczne MZ, MEN i GIS dla poszczególnych typów placówek. Wśród przeprowadzonych roku 2020 kontroli były zarówno kontrole planowe wynikające z harmonogramu pracy, jak i kontrole podjęte w związku panującą sytuacją epidemiologiczną oraz o charakterze interwencyjnym tj. podjęte na skutek zgłoszenia dotyczącego podejrzenia istnienia na terenie placówki nieprawidłowości w zapewnieniu dzieciom i młodzieży bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu. Te ostatnie dotyczyły przede wszystkim obaw zgłaszanych przez rodziców związanych np. z niewłaściwym pomiarem temperatury dzieciom w placówce, niskiej temperatury w pomieszczeniach szkolnych, niewłaściwego stanu sanitarnego placówki czy niestosowania wytycznych przeciwepidemicznych w szkole. W każdym przypadku w wyniku działań pracowników Inspekcji Sanitarnej sprawy te były wyjaśniane i rozwiązywane.

We wrześniu 2020 roku, po powrocie uczniów do szkół, panująca w kraju sytuacja epidemiologiczna dotknęła również placówki edukacyjne na terenie Powiatu Pajęczańskiego. W okresie od września do grudnia 2020r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pajęcznie wydał łącznie 32 pozytywne opinie dotyczące wnioskowanej przez dyrektorów placówek zmiany wariantu nauczania bądź to na wariant hybrydowy, bądź o zawieszeniu zajęć

i przejściu na wariant zdalny. W tym czasie objęto kwarantanną 968 uczniów, 72 nauczycieli oraz 1574 członków ich rodzin. Łącznie 2614 osób. Wydano 2284 decyzje o kwarantannie.

Zaplecze sanitarne placówek oraz warunki do utrzymania higieny osobistej

Źródłem zaopatrzenia szkół i placówek oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi są urządzenia wodociągowe zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Nadzór nad jakością wody pochodzącej z przedmiotowych wodociągów sprawują organy inspekcji sanitarnej. Jakość wody w omawianych wodociągach odpowiadała wymaganiom. Nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami oraz ściekami powstałymi na terenie tych obiektów w czasie kontroli nie stwierdzono. W 2020 roku wszystkie skontrolowane placówki podłączone były do sieci wodociągowej. 9 placówek podłączonych było do sieci kanalizacyjnej centralnej, 3 obiekty odprowadzały nieczystości do zbiorników bezodpływowych, a 2 placówki posiadały własne oczyszczalnie ścieków.

We wszystkich kontrolowanych placówkach zapewniono zgodny z obowiązującymi przepisami standard dostępności do urządzeń sanitarnych. W żadnym obiekcie nie stwierdzono zaniedbań w zakresie stanu czystości i porządku oraz stanu technicznego urządzeń sanitarnych. We wszystkich placówkach zadbano o dostateczną ilość płynu dezynfekującego, zapewniono środki higieny i inne wyposażenie (np. papier toaletowy, ręczniki jednorazowego użytku, mydło w płynie w dozownikach). Wszędzie w pomieszczeniach sanitarnohigienicznych umieszczono instrukcje prawidłowego mycia i dezynfekcji rąk.

Zapewnienie właściwego dostępu do środków higieny i bieżącej ciepłej wody, wpływa na stworzenie należytych pod względem higienicznym i zdrowotnym warunków do utrzymania higieny osobistej uczniów w placówkach. Jest to szczególnie ważne w czasie panującej epidemii.

Dostosowanie mebli do zasad ergonomii

Biorąc pod uwagę obecnie obowiązujące przepisy, placówki dla dzieci i młodzieży powinny posiadać certyfikat potwierdzający zgodność wyrobu z Polskimi Normami lub atest potwierdzający bezpieczeństwo użytkowania produktu.

Wszystkie przedszkola, żłobki i kluby dziecięce na terenie naszego powiatu posiadają w pełni certyfikowane meble i sprzęt edukacyjny.

Na 13 skontrolowanych placówek edukacyjnych, w 12 szkołach i przedszkolach meble i sprzęt edukacyjny posiadają certyfikaty w 100%, natomiast w 1 placówce w powyżej 50%.

Podczas kontroli przeprowadzono również ocenę prawidłowości rozmieszczenia dzieci i uczniów w ławkach i stolikach zgodnie z obowiązującymi normami oraz ergonomię mebli szkolnych i przedszkolnych, czyli ich dostosowanie do wzrostu przedszkolaków i uczniów.

W przedszkolach przeprowadzona w 2 oddziałach 1 placówki ocena w tym zakresie wykazała, że meble zestawione są prawidłowo, a dzieci siedzą na krzeselkach i przy stolikach dostosowanych do ich wzrostu.

Oceniono ten aspekt również w 5 oddziałach 2 placówek szkolnych. Dokonano oceny łącznie 105 stanowisk pracy ucznia. W badanym zakresie nieprawidłowości nie stwierdzono.

Ponadto w czasie przeprowadzanych kontroli sprawdzano wywiązywanie się szkół z obowiązku zapewnienia uczniom w placówkach miejsca na pozostawienie podręczników i przyborów, gdyż nadmierne obciążenie dzieci ciężarem tornistrów lub plecaków może mieć różnorakie konsekwencje dla ich zdrowia. Na terenie Powiatu Pajęczańskiego z tego obowiązku wywiązały się wszystkie placówki.

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem i higieną pobytu dzieci i młodzieży w szkołach, kontrolami objęto również warunki sanitarno – higieniczne prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Oceniano nie tylko posiadanie przez placówkę infrastruktury sportowej, ale także jej stan sanitarno – techniczny.

W 2020 roku z pełnej infrastruktury sportowej tj. szkolnego zespołu sportowego wraz z boiskiem (sala gimnastyczna, sala rekreacyjna i pomieszczenia pomocnicze) korzystali uczniowie 6 spośród 9 skontrolowanych placówek. Salę gimnastyczną z boiskiem posiadają 3 placówki.

Podczas kontroli oceniano również stopień korzystania przez uczniów z natrysków po zajęciach sportowych. W 1 szkole są one używane tylko po dodatkowych zajęciach sportowych, natomiast w 5 placówkach nie używane w ogóle.

Ocena planu zajęć dydaktycznych

Właściwa organizacja procesu nauczania i wychowania w szkołach ma niewątpliwą wpływ na rozwój ucznia, dlatego – zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi – plan zajęć dydaktyczno – wychowawczych powinien uwzględniać potrzebę równomiernego obciążenia uczniów zajęciami w kolejnych dniach tygodnia oraz stałego rozpoczynania zajęć szkolnych. W 2020 roku pod tym kątem skontrolowano 98 oddziałów w 9 placówkach. Należy zauważyć, iż w żadnej z badanych w tym zakresie szkół nieprawidłowości nie stwierdzono.

Ocena warunków wypoczynku dzieci i młodzieży

Na terenie Powiatu Pajęczańskiego, w ramach wypoczynku zimowego odbywał się jeden turnus, natomiast w ramach wypoczynku letniego, w roku 2020 zarejestrowano jeden Ośrodek Obozowo – Biwakowy i jeden Obóz Harcerski. W czasie 10 turnusów wypoczywało na terenie powiatu 560 uczestników. Podczas trwania wypoczynku przeprowadzono 7 kontroli, w czasie których sprawdzano stan sanitarno – higieniczny obiektów. Żadna z kontroli nie wykazała uchybień w zakresie zapewnienia uczestnikom bezpiecznych warunków oraz w zakresie stanu higieniczno – sanitarnego, jednakże w jednym przypadku, w wyniku kontroli jakości wody wodociągu zaopatrującego w wodę Ośrodek Obozowo – Biwakowy stwierdzono zanieczyszczenie mikrobiologiczne. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pajęcznie niezwłocznie podjął działania niezbędne do zapewnienia uczestnikom wypoczynku bezpiecznych i higienicznych warunków.

W ramach przeprowadzonych kontroli, prowadzono również wśród dzieci i młodzieży działania prewencyjne i profilaktyczne zmierzające do zapewnienia uczestnikom bezpiecznego

wypoczynku na naszym terenie, szczególny nacisk kładąc na przestrzeganie wytycznych dla organizatorów wypoczynku letniego w czasie epidemii.

Profilaktyczna opieka zdrowotna

Na 9 skontrolowanych szkół 8 posiada gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, a 1 szkoła korzysta z gabinetu w ośrodku zdrowia.

Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego

Dużym wyzwaniem w 2020 roku był powrót uczniów do szkół po przerwie wakacyjnej. W tym zakresie pracownicy Inspekcji Sanitarnej ściśle współpracowali z dyrektorami placówek służąc radą i pomocą w przeprowadzeniu tego przedsięwzięcia.

Przeprowadzono 15 kontroli, w ramach których sprawdzano, w jaki sposób placówki przygotowały się na przyjęcie uczniów po przerwie wakacyjnej wdrażając w życie wytyczne przeciwepidemiczne MZ, MEN i GIS dla poszczególnych typów placówek. W większości skontrolowanych placówek nie stwierdzono uchybień, jednak w dwóch szkołach wykazano brak bieżącej ciepłej wody. W przypadku jednej z placówek wydano decyzję administracyjną.

Podsumowanie

1. Mimo, iż w większości skontrolowanych szkół nie przeprowadzono poważniejszych prac remontowych, skupiając się na zapewnieniu uczniom bezpiecznych warunków w czasie epidemii, to na podstawie analizy wyników przeprowadzonych kontroli oceniono, że stan sanitarno-higieniczny nadzorowanych obiektów uległ poprawie.
2. We wszystkich kontrolowanych placówkach zapewniono zgodny z obowiązującymi przepisami standard dostępności do urządzeń sanitarnych. Urządzenia sanitarne są sprawne technicznie. Przy umywalkach do mycia rąk zapewniona jest bieżąca ciepła i zimna woda.
3. W dalszym ciągu w kilku obiektach stwierdza się niedostateczną infrastrukturę do zajęć wychowania fizycznego, dotyczy to głównie szkół wiejskich w zakresie m.in braku przebieralni czy prowadzeniu zajęć na korytarzach szkolnych.
4. Plany zajęć dydaktyczno – wychowawczych uwzględniają potrzebę równomiernego obciążenia uczniów zajęciami w kolejnych dniach tygodnia oraz stałego rozpoczynania zajęć szkolnych.
5. Wszystkie szkoły pracują w systemie jednozmianowym.
6. W podległych placówkach uczniowie mają zapewnioną możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych. Inspekcja Sanitarna motywuje uczniów do prawidłowego i zdrowego trybu życia, jak również zwraca uwagę dzieciom, ich rodzicom, opiekunom i nauczycielom na problem przeciążonych plecaków będących przyczyną wad postawy, przekazuje wiedzę na temat wyboru właściwego tornistra, jego prawidłowego pakowania, użytkowania oraz kształtowania nawyków prawidłowej postawy ciała. Zauważa się, że niewielki odsetek uczniów wykorzystuje możliwość pozostawienia podręczników szkole.

7. Meble szkolne utrzymane są w dobrym stanie sanitarno - technicznym.
8. Stan sanitarno - higieniczny obozów był prawidłowy.
9. We wszystkich nadzorowanych placówkach jest przestrzegany obowiązek całkowitego zakazu palenia wyrobów tytoniowych, nowatorskich wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych.

VII. WARUNKI SANITARNO – HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

W roku 2020 nadzorem objęto 281 zakładów pracy zatrudniających ogółem 4989 pracowników.

Pod względem ilości zatrudnionych pracowników w dalszym ciągu dominuje sektor przetwórstwa przemysłowego owoców i warzyw oraz inne zakłady produkcji żywności – 36 % ogółu zatrudnionych, następnie produkcja wyrobów z mineralnych surowców, w tym produkcja cementu – 13,0 %, handel hurtowy, detaliczny – łącznie 12,0 %, opieka zdrowotna – 7,5 % ogółu zatrudnionych.

Od wielu lat w ewidencji dominują zakłady małe, zatrudniające do 9 pracowników – 163 obiekty (stanowi 58 %) oraz zatrudniające od 10 do 49 pracowników – 102 obiektów (stanowi 36,3 %). Dwa obiekty zatrudniają ponad 500 osób.

Bieżący nadzór sanitarny sprawowany przez higienę pracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej obejmował w 2020r. kontrole dotyczące przestrzegania przepisów m.in. z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy, wykonywania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, przeprowadzania profilaktycznych badań lekarskich u zatrudnionych pracowników, występowania substancji chemicznych i ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy, występowania szkodliwych czynników biologicznych w środowisku pracy, produktów biobójczych oraz prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3, a także oceny ryzyka zawodowego.

W roku 2020 w ramach nadzoru nad warunkami pracy przeprowadzono ogółem 127 kontroli. Przeprowadzono 4 postępowania w zakresie chorób zawodowych. Wydano ogółem 25 decyzji administracyjnych, które zawierały 42 nakazy. Wydano dwie decyzje w zakresie środków zastępczych. Nałożono 1 mandat karny.

Stan higieniczno – sanitarny obiektów

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie warunków pracy, złego stanu sanitarnego - higienicznego pomieszczeń produkcyjnych oraz pomieszczeń higieniczno – sanitarnych, uchybienia w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy. W celu poprawy warunków pracy zatrudnionych pracowników wydano decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości:

- brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy - 7 przypadków;
- brak rejestru czynników szkodliwych oraz kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia - 5 przypadków;
- brak poinformowania pracowników o wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia - 3 przypadki;

- nieprawidłowy stan sanitarno- higieniczny pomieszczeń higieniczno – sanitarnych - 2 przypadki (nieprawidłowa ilość kabin natryskowych, umywalek dostosowanych do liczby zatrudnionych pracowników);
- przekroczenie wartości progów działania hałasu – 1 przypadek;
- przekroczenie najwyższych dopuszczalnych stężeń czynników pyłowych - 2 przypadki;
- przekroczenie ekspozycji na hałas powyżej najwyższych dopuszczalnych natężeń - 1 przypadek;
- brak oceny ryzyka zawodowego - 3 przypadki;
- brak prowadzenia rejestru pracowników narażonych na działanie czynników rakotwórczych - 3 przypadki;
- brak prowadzenia rejestru prac pracowników narażonych na działanie czynników rakotwórczych - 3 przypadki;
- brak przekazywania informacji w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy do PWIS - 3 przypadki;
- brak spisu stosowanych substancji i mieszanin niebezpiecznych oraz brak kart charakterystyki - 1 przypadek;
- niewystarczające zabezpieczenie pracowników w odzież ochronną - 3 przypadki.

W roku 2020 podczas kontroli stwierdzono w dwóch obiektach przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłowych oraz przekroczenia ekspozycji na hałas w dwóch obiektach. W warunkach przekroczenia normatywów higienicznych zatrudnionych było ogółem 29 pracowników. Państwowa Inspekcja Sanitarna w ramach sprawowanego nadzoru nad warunkami pracy szczególny nacisk kładzie na występujące w środowisku pracy czynniki o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Ze względu na charakter skutków zdrowotnych temat ten jest realizowany przez Państwową Inspekcję Sanitarną w sposób ciągły. Nowelizacja Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy spowodowała objęcie nadzorem w tym zakresie obiektów, w których odbywają się prace związane z narażeniem na wszystkie pyły drewna. Poprzednie przepisy uznawały za czynnik rakotwórczy pyły drewna twardego. W trzech obiektach wydano decyzje administracyjne nakazujące przeprowadzenie pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy oraz uzupełnienie dokumentacji związanej z narażeniem na działanie czynników rakotwórczych - pyłów drewna tj. rejestr prac i rejestr pracowników oraz przekazywanie właściwemu państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu i właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

Postępowanie w sprawie chorób zawodowych

Inspekcja sanitarna prowadzi działania mające na celu ochronę zdrowia pracowników przed niekorzystnym oddziaływaniem czynników szkodliwych i uciążliwych występujących

w środowisku pracy, w tym zapobieganie powstawaniu chorób zawodowych. Pracodawca jest obowiązany stosować środki zapobiegające chorobom zawodowym, w szczególności: utrzymywać w stanie stałej sprawności urządzenia ograniczające lub eliminujące szkodliwe dla zdrowia czynniki środowiska pracy, przeprowadzać na własny koszt badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia, rejestrować i przechowywać te wyniki a także udostępniać wyniki badań i pomiarów pracownikom. W ramach realizacji zadań ustawowych, na podstawie prowadzonego postępowania, wydawana jest decyzja o stwierdzeniu choroby zawodowej lub decyzja o braku podstaw do jej stwierdzenia. W roku 2020r. PPIS w Pajęcznie, przeprowadził 4 takie postępowania. Do końca 2020r. wydano 3 decyzje administracyjne stwierdzające chorobę zawodową oraz 3 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. Stwierdzono dwa przypadki choroby zakaźnej – boreliozy (dotyczy pracowników zatrudnionych w sektorze rolnictwa), które zostały spowodowane ukąszeniem kleszcza, komara czy meszka zakażonych krętkami *Borrelia Burgdarferi*, które są przyczyną boreliozy oraz jeden przypadek przewlekłej choroby narządu głosu spowodowanej nadmiernym wysiłkiem głosowym – pod postacią wtórnych zmian przerostowych fałdów głosowych (dotyczy nauczyciela). Do uznania choroby zawodowej niezbędne jest:

- a. rozpoznanie choroby zawodowej ujętej w wykazie chorób zawodowych
- b. istnienie związku przyczynowego pomiędzy powstałym schorzeniem a warunkami pracy osoby ubiegającej się o stwierdzenie u niej choroby zawodowej
- c. zgłoszenie choroby zawodowej oraz jej rozpoznanie w okresie zatrudnienia pracownika lub po zakończeniu pracy w takim narażeniu w czasie nie dłuższym niż określony w wykazie chorób zawodowych.

Wszystkie wyżej wymienione przesłanki zostały spełnione.

Zagrożenia stwarzane przez środki zastępcze

W roku 2020r. kontynuowano działania mające na celu ograniczanie zagrożeń życia publicznego stwarzanych przez środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne. W ramach tych działań PPIS w Pajęcznie prowadził postępowanie administracyjne w stosunku do osób fizycznych w oparciu o materiał dowodowy przekazany przez organy Policji i Prokuratury i w drodze decyzji orzekł o przepadku zabezpieczonych produktów na rzecz Skarbu Państwa i ich zniszczeniu. Najwyższy Sąd Administracyjny w roku 2020 podtrzymał decyzję Państwowego Inspektora Sanitarnego w Pajęcznie utrzymującą w mocy karę pieniężną za wprowadzanie do obrotu środków zastępczych.

Państwowa Inspekcja Sanitarna na podstawie ustawy o *Państwowej Inspekcji Sanitarnej*, w rozumieniu ustawy o *przeciwdziałaniu narkomanii*, egzekwuje przestrzeganie przepisów dotyczących zakazu wytwarzania, przywozu i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, które wiążą się z realizacją zadań, ujętych w *Narodowym Programie Zdrowia*, łącząc profesjonalny system nadzoru w obszarze tzw. „dopalaczy” z działaniami edukacyjnymi, profilaktycznymi i szeroko rozumianą promocją zdrowia. Zakaz wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych obowiązuje od dnia 27 listopada 2010 r., natomiast od 1 lipca 2015r.

zakazem tym objęte zostały również nowe substancje psychoaktywne oraz ich przywóz na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Źródłem zakazu staje się decyzja administracyjna, w której zakwestionowane produkty są wskazane z nazwy w odniesieniu do zidentyfikowanych w ich składzie substancji psychoaktywnych.

Podsumowanie

1. W roku 2020 w trzech nadzorowanych zakładach pracy stwierdzono ponadnormatywne narażenie na hałas i pył. Liczba zakładów pracy z ponadnormatywnym narażeniem zwiększyła się w porównaniu do roku 2019, w którym nie odnotowano przekroczeń normatywów higienicznych.
2. Jak wynika z przedstawionych danych, do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości, szczególnie w przypadku małych przedsiębiorstw, należy nieprzestrzeganie przepisów dot. częstotliwości przeprowadzania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Jak twierdzą przedsiębiorcy przepisy w tym zakresie są zbyt restrykcyjne i obciążają znacząco budżety firm.
3. Na nadzorowanym terenie dominują małe zakłady tj. zatrudniających do 9 pracowników, w których zatrudnionych jest duży odsetek pracowników (ok. 58%).
4. Pod względem ilości pracowników w dalszym ciągu dominuje sektor przetwórstwa przemysłowego owoców i warzyw oraz inne zakłady produkcji żywności -38 % zatrudnionych.
5. Utrzymująca się na podobnym poziomie liczba prowadzonych postępowań w sprawie chorób zawodowych, spowodowana jest poprawiającymi się warunkami pracy i świadomością pracowników poprzez informowanie ich o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą oraz zasadach ochrony przed zagrożeniami. W roku 2020 stwierdzono dwa przypadki choroby zawodowej u rolników indywidualnych (borelioza), tj grupy, która nie podlega nadzorowi inspekcji sanitarnej w zakresie higieny pracy.
6. W roku 2020 zwiększyła się ilość zatrudnionych w narażeniu na substancji chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Sytuacja ta związana jest z zmianą rozporządzenia w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy, w którym uwzględniono jako czynnik rakotwórczy narażenie na pył drewna.
7. Od kilku lat podczas prowadzenia kontroli zauważa się zwiększenie ilości pracowników z zagranicy (głównie Ukraina). Osoby te zatrudniane są zarówno na umowę o pracę jak i umowę zlecenie w okresie sezonowym (np. w przetwórstwie owoców i warzyw w okresie letnim). Zwraca się uwagę, czy warunki pracy dla obcokrajowców nie odbiegają od ustalonych przepisów.
8. Realizacja zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie higieny pracy przyczynia się do poprawy warunków pracy oraz zwiększenia poziomu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników, a także świadomości pracodawców.

VIII. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Ustawowe działania i obowiązki w zakresie Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizowano w szczególności poprzez:

- opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gmin, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- wydawanie opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko,
- wydawanie opinii o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- uzgadnianie w zakresie higienicznym i zdrowotnym dokumentacji projektowej planowanych obiektów budowlanych,
- zajmowanie stanowiska co do zgodności wykonania obiektu budowlanego z zatwierdzonym projektem budowlanym i warunkami pozwolenia na budowę, w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych,
- wydawanie opinii o obiektach zrealizowanych w oparciu o projekty niewymagające uzyskania zatwierdzenia w decyzji pozwolenie na budowę i niewymagających uzyskania decyzji o dopuszczeniu do użytkowania, na wniosek zainteresowanych podmiotów.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pajęcznie w 2020 r. łącznie zajął **178 stanowisk**, w tym:

I. W ramach oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko wydano:	
Opinie co do potrzeby przeprowadzenia oceny o oddziaływania na środowisko i zakresu ewentualnego raportu o oddziaływaniu na środowisko planowanych przedsięwzięć, ilości:	28
w tym: opinie, w których stwierdzono obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i określono zakres raportu, w ilości:	2
Opinie w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięć przed wydaniem przez właściwy organ decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w ilości:	2
II. W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy	
Uzgodniono zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, w ilości:	4
Wydano opinie pozytywne o projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i o projektach studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania w ilości:	4
III. W ramach udziału w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych	
Dokonano kontroli i zajęto stanowisko, w zakresie higienicznym i zdrowotnym, co do zgodności wykonania obiektów budowlanych z zatwierdzonym projektem budowlanym, w ilości:	33

IV. Inne sprawy:	
Wydano opinie dotyczące obiektów zrealizowanych w oparciu o projekty niewymagające zatwierdzenia w decyzji pozwolenie na budowę i niewymagających uzyskania decyzji o dopuszczeniu do użytkowania, w ilości:	9
Wystosowano pisma i wezwania o uzupełnienie braków dokumentów oraz pisma dotyczące wymagań higienicznych i zdrowotnych dla różnego rodzaju działalności, na wnioski zainteresowanych stron, łącznie w ilości:	56

Opinie co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko wydawano w oparciu o wnikliwą analizę informacji przedstawianych w kartach informacyjnych planowanych przedsięwzięć, biorąc pod uwagę rodzaj, skalę, usytuowanie planowanych przedsięwzięć względem terenów zabudowy mieszkaniowej oraz względem ujęć wód podziemnych, a także przedstawione rozwiązania techniczne i organizacyjne mające na celu ochronę zdrowia ludzi. W 2020 r. wydane opinie dotyczyły między innymi przedsięwzięć, polegających na budowie: farm fotowoltaicznych, obiektów produkcyjno-magazynowych, stacji paliw płynnych.

W przypadku dokumentów planistycznych, opinie wydawano w oparciu o prognozy oddziaływania na środowisko sporządzone przez autorów spełniających wymagania określone przepisami ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku, których zakres i stopień szczegółowości został wcześniej uzgodniony z PPIS.

Kontrolę zgodności wykonania obiektów budowlanych z zatwierdzonym projektem budowlanym, w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, dokonywano w oparciu o oględziny wybudowanych obiektów, przedkładane projekty budowlane, zatwierdzone przez Starostę Pajęczańskiego oraz w oparciu o stosowne dokumenty, potwierdzające spełnienie założeń projektowych w zakresie wymiany powietrza, jakości wody, zastosowanych materiałów budowlanych, zastosowanych urządzeń do gromadzenia lub podczyszczania ścieków oraz w zakresie szczelności instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej. W przypadku braków dokumentów kierowano stosowne pisma lub wezwania o uzupełnienie braków dokumentów. W 2020 r. obiekty budowlane, o których zakończeniu budowy i zamiarze przystąpienia do użytkowania, został zawiadomiony PPIS w Pajęcznie, zrealizowane zostały, w zakresie higienicznym i zdrowotnym, zgodnie z zatwierdzonymi projektami budowlanymi lub ze zmianami nieistotnie odstępującymi od tych projektów budowlanych, które to zmiany potwierdzone zostały przez projektantów, a w razie potrzeb także przez inspektora nadzoru inwestorskiego. W 2020 r. nie wystąpiła konieczność zgłoszenia sprzeciwu przeciwko uruchomieniu nowo wybudowanego obiektu budowlanego.

W przypadku obiektów budowlanych niewymagających decyzji o pozwoleniu na budowę i niewymagających uzyskania decyzji o dopuszczeniu do użytkowania, opinie wydawane były na podstawie przeprowadzonych oględzin i przedłożonych dokumentów, w tym projektów uzgodnionych z rzeczoznawcą do spraw sanitarnohigienicznych. W przypadku jednego obiektu (restauracji), w związku z niespełnieniem wymagań higienicznych i zdrowotnych, wydano dwukrotnie opinię negatywną.

W 2020 r., działalność w zakresie Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego, mimo ograniczeń spowodowanych epidemią Covid -19, wykonywana była bez zakłóceń. Czynności kontrolne oraz kontakty z petentami wykonywane były z zachowaniem należytych środków ostrożności. Wszystkie wpływające wnioski załatwiane zostały w ustawowym terminie.

IX. WNIOSKI

- 1) Stosowanie polityki informacyjnej ukierunkowanej na podkreślanie znaczenia ścisłego przestrzegania zasad reżimu sanitarnego, w szczególności unikania zbędnych podróży oraz aktywności społecznych.
- 2) Monitorowanie podejrzeń reinfekcji wirusem SARS-CoV-2.
- 3) Monitorowanie osób zaszczepionych przeciwko COVID-19 w celu identyfikacji ewentualnych przypadków nieskutecznego szczepienia i zakażeń pomimo zaszczepienia.
- 4) Kontrola kontaktów innych osób z pensjonariuszami domu pomocy społecznej i ośrodka opieki długoterminowej, w celu ochrony przed zakażeniem wirusem SARS-CoV-2 (osoby starsze i niepełnosprawne ze względu na wiek i obciążenie chorobami przewlekłymi stanowią grupę szczególnie narażoną na ciężki przebieg COVID-19).
- 5) Kontynuowanie działań przeciwepidemicznych w każdym przypadku epidemicznego wzrostu zachorowań.
- 6) Kontynuowanie współpracy z zespołem kontroli zakażeń szpitalnych przy monitorowaniu ognisk zakażeń szpitalnych, czynników alarmowych oraz doskonalenie działań przeciwepidemicznych.
- 7) Realizowanie działalności przeciwepidemicznej w szczególności w zakresie chorób występujących ogniskowo.
- 8) Kontynuowanie nadzoru w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, poprzez zwiększenie ilości kontroli oraz badań jakości wody służącej do zaopatrywania ludności.
- 9) Wzmoczenie nadzoru nad podmiotami prowadzącymi zbiorowe zaopatrzenie w wodę.
- 10) Sytuacja dotycząca jakości wody do spożycia jest stabilna i można ją ocenić jako dobrą. Większość wodociągów produkowała wodę spełniającą wymagania sanitarne, ocenioną jako przydatną do spożycia na koniec 2020r. W ciągu roku stwierdzono jednak pojedyncze przypadki przekroczenia wskaźników. Skuteczne działania umożliwiły wyzekwowanie poprawy jakości wody.
- 11) Wzmoczenie nadzoru nad suplementami diety, żywnością dla określonych grup oraz środkami spożywczymi wzbogaconymi ze szczególnym uwzględnieniem wprowadzanych po raz pierwszy do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- 12) Zintensyfikowanie działań nad realizacją Programu Szczepień Ochronnych przez świadczeniodawców.
- 13) Powszechny obowiązek poddawania się szczepieniom ochronnym przeciw wybranym chorobom zakaźnym zmniejsza ryzyko epidemicznego szerzenia tych chorób i społeczne skutki związane z ciężkimi zdrowotnymi następstwami chorób zakaźnych oraz zmniejsza koszty leczenia ponoszone przez sektor finansów publicznych. Dlatego duży niepokój budzi fakt systematycznego zwiększania się liczby osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych.

- 14) Działania w ramach systemu wczesnego ostrzegania (RASFF) pozwoliły na ograniczenie wprowadzania na rynek lub zmuszenia do wycofania z rynku żywności mogącej stanowić ryzyko dla zdrowia ludzkiego.
- 15) Współpracowanie z władzami rządowymi, samorządowymi, instytucjami publicznymi organizacjami pozarządowymi i sektorem prywatnym na rzecz edukacji zdrowotnej.

X. PODSUMOWANIE

Sytuacja epidemiologiczna na terenie Powiatu Pajęczańskiego jest stabilna. Kontrole wdrożonych ograniczeń, nakazów, zakazów, zaleceń przedstawianych w wytycznych dla wielu branż, w związku z wystąpieniem stanu epidemii zapewniają optymalne bezpieczeństwo mieszkańcom Powiatu Pajęczańskiego, którzy przestrzegają środków ostrożności. Zdecydowane działania w zakresie zdrowia publicznego podejmowane w 2020 roku, zapobiegły bezpośredniemu ryzyku przytłoczenia systemu opieki zdrowotnej w powiecie, umożliwiły zapewnienie właściwej opieki mieszkańcom.

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Pajęcznie, w imieniu Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pajęcznie podejmowali czynności kontrolne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa sanitarnego oraz zwiększenie świadomości i odpowiedzialności mieszkańców powiatu w zakresie własnego jak i publicznego zdrowia.

Prowadzono nadzór przeciwepidemiczny:

- w zakresie spełnienia wymagań zapobiegających rozprzestrzenianiu się wirusa SARS-CoV-2,
- w zakładach produkcji i obrotu żywnością,
- zakładach pracy,
- działalności związanej z organizacją targów, spotkań,
- działalności związanej z fryzjerstwem i pozostałymi zabiegami kosmetycznymi oraz salonu tatuażu,
- działalności związanej ze sportem, rozrywką i rekreacją,
- działalności przedsiębiorców polegającej na przygotowaniu i podawaniu posiłków.

Prowadzono nadzór nad:

- chorobami zakaźnymi,
- realizacją programu szczepień ochronnych oraz zabezpieczeniem epidemiologicznym pacjentów;
- bezpieczeństwem żywności, żywienia i produktów kosmetycznych, jak i suplementów diety;
- higieną wypoczynku i rekreacji, bezpieczeństwem wody, gospodarką odpadami medycznymi;
- higieną pracy w zakładach pracy, ochroną przed szkodliwymi substancjami i mieszaninami chemicznymi oraz nad wprowadzaniem do obrotu i używaniem nowych substancji psychoaktywnych i środków zastępczych (dopalaczy);
- higieną procesów nauczania i wychowania.

Ponadto sprawowano zapobiegawczy nadzór sanitarny na terenie Powiatu Pajęczańskiego, którego celem było zapewnienie właściwego stanu sanitarno – higienicznego w realizowanych obiektach użyteczności publicznej, w zakładach produkcyjnych, a także dbałość o to, aby obiekty mogące znacząco oddziaływać na środowisko nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla środowiska, w tym zdrowia i życia ludzi.

Podejmowane działania były bardziej skuteczne dzięki ciągłej i owocnej współpracy z organami:

- Łódzkim Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym,
- Starostą Powiatu Pajęczno,
- Państwową Inspekcją Weterynaryjną,
- Urzędami Gmin na terenie Powiatu Pajęczno,
- Komendami Policji na terenie Powiatu Pajęczno,
- Państwową Strażą Pożarną.

**PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY W PAJĘCZNI**
Dorota Brzozowska
Dorota Brzozowska